

Janke Wikholms Krönika

Februari 2008

Chefen kan inte klara allt!

Jag läser i Prevents tidning Arbetsliv rubrikerna: "10 fallgropar för en chef" och "Chefen nyckeln till en bra arbetsplats". Ganska typiska bägge två för rådande svensk uppfattning: "Det hänger på cheferna". För mig som genomfört nära femhundra kurser om "Chefens ansvar för arbetsmiljön" borde detta vara skön musik. Äntligen börjar man inse ledarskapets betydelse för att skapa en bra arbetsmiljö. Läser man om skyldigheterna i Arbetsmiljölagen kan man konstatera att det mesta handlar om vad arbetsgivaren ska göra. T ex: "Vidta alla åtgärder", "beakta den särskilda risk", "Systematiskt planera, leda och kontrollera" osv. Det ställs stora krav på cheferna!

Nå arbetstagaren då?! Vad skall denne göra? Ställs det inga krav på den anställde? Det är en mycket vanlig fråga på mina kurser. Jo då, arbetstagaren skall "Medverka och delta i arbetsmiljöarbetet samt följa föreskrifter". Men inte är det så mycket mer.

Jag kan förstå att det en gång skrevs på ungefär detta sätt i Yrkesfarelagen från 1889 och i Arbetarskyddslagen från 1912. Under industrialismens tidiga dagar handlade arbetsmiljö eller arbetarskydd om att skydda arbetaren från död och skada. Arbetarna som var i underläge i förhållande till arbetsgivaren.

Självklart ska vi fortsätta "på den vägen". Vi borde naturligtvis ha en nollvision för döda i arbetet. Att Vägverket misslyckats med sin nollvision är lika uppenbart som tragiskt. Men att Arbetsmiljöverket inte ens har en nollvision avseende död i jobbet är faktiskt upprörande!

Samtidigt handlar arbetsmiljö 2008 inte bara om död och olycksfall! Vi har de långsamt verkande fysiska arbetsmiljöfaktorerna på grund av belastningar, buller, strålning, dålig luft m m. Vi har också de psykosociala faktorerna. Dessa blir allt viktigare ju mer vi avancerar på den "Maslowska behovstrappan". Vårt arbetsmiljöbegrepp idag jämfört 1889 skiljer sig avsevärt. Maktförhållandena har förmodligen ändrats lika radikalt. Inte i alla länder och inte heller för alla nationaliteter och grupper ens i Sverige. Men för de flesta i vårt land!

Dagens arbetsmiljöarbete måste utgå från dagens verklighet. Många upplever ett glapp mellan "ärvärde" och "börvärde" för att prata i processtermer. Man vill – och har stöd i arbetsmiljölagen för detta – att arbetet skall vara varierande, ge sociala kontakter och ge möjlighet till personlig och yrkesmässig utveckling. Att inte alla jobb motsvarar detta idag kan man acceptera. Det vi inte kan acceptera är att vi inte ens rör oss i den riktningen!

Fortsättning på nästa sida

skicka synpunkter på krönikan till info@jankewikholm.se

läs flera krönikor på www.jankewikholm.se

JANKE
WIKHOLM KID

Maktförskjutningen har gjort att den anställdes betydelse för att skapa en god arbetsmiljö borde tydliggöras bättre. Dåliga arbetskamrater är många gånger förmodligen värre än dåliga chefer. Kanske skall vi formulera om Bildjournalens gamla livsråd: "Man har inte roligare – bättre arbetsmiljö - än man gör sig!"

Det vidgade arbetsmiljöbegreppet innebär också att lagens möjlighet att påverka via personligt ansvar och domstol minskat. Svårt att bevisa "utan tvivel" att det var jobbet som orsakade utbrändhet. Om samhället vill att arbetet skall utvecklas enligt de mycket goda intentioner som finns i AML måste redskap för detta också skapas. Det personliga ansvaret är bra för att hindra olyckor men mindre bra för att skapa god psykosocial arbetsmiljö.

Så frågorna bör ställas: Hur skall arbetsmiljön utvecklas i framtiden? Vilka skall göra detta!

För det är nog så att chefen kan inte göra allt!

Janke Wikholm

skicka synpunkter på krönikan till info@jankewikholm.se

läs flera krönikor på www.jankewikholm.se

